

SPRÁVA DAT, INFORMACÍ A DIGITÁLNÍHO OBSAHU

V příběhu...

Miloš byl starý tramp, renesanční člověk a organizátor tramského dění. Již od studentských let byl členem a jedním z „mozků“ nejmenované tramské osady. Jejich akce byly pověstné a hojně navštěvované. Pro tramské osady pořádali Tramské hry, pro karbaníky mistrovství ve hře Bedrník, pro turisty pořádali dálkové pochody s překvapením a pro milovníky divadla měli nacvičená různá divadelní představení, se kterými objížděli divadelní sály v okolí. To jen namátkou.

Před nějakým časem šel Miloš do důchodu a rozhodl se, že napíše knížku, která bude mapovat padesátiletou činnost jejich tramské osady. S nadšením se pustil do psaní, hledal ve starých kronikách, ve fotoalbech, prohlížel si stará videa a hrabal se ve starých novinových výstříchách. Počet stránek rychle přibýval už jen z toho důvodu, že i ostatní členové osady dodávali další a další materiál. O knihu projevil zájem místní informační centrum.

Miloš intenzivně pracoval na tvorbě knihy, která se pomalu blížila ke svému dokončení. Nikomu nechtěl přeposlat ani odstavec, dokud nebude s obsahem maximálně spokojen. Propagaci jí dělal v klubu i mimo něj. Až do jeho nejčernějšího dne. To byl den, kdy přišel natěšený ke svému počítači a nenašel ani větu ze své knihy. Všechna data zmizela. Odpoledne už vše řešil na mimořádné schůzi osady.

„Ty sis to celé nezálohoval na externím disku?“ ptal se jeden z členů osady. „Lepší je zálohovat do cloudu,“ přidal radu druhý člen. „Nejlepší je to psát rovnou v Google dokumentech,“ radil další člen osady. V dalším kole rad a nápadů každý z členů přidal svůj zážitek. Jeden přes druhého líčili, jak jim se tato situace v minulosti stala a jak ji řešili.

Po schůzi si nechal Miloš vyndat ze svého počítače disk a odnesl ho do specializované opravy, kde z disku zachraňují jeho obsah. Výsledek byl tristní. Bylo zachráněno tak 10 % dat, ze samotné knížky se nepodařilo zachránit nic. To vše Miloše přišlo na více než 10 tisíc. Rok intenzivní práce byl v nenávratnu.

Pro kvalitní práci s daty, informacemi a digitálním obsahem potřebujeme mít vytvořenou určitou strukturu složek a souborů, ve které se orientujeme. Umíme uspořádat a ukládat vzniklý obsah, najít jej a následně znovu použít. Zálohujeme.

POPIS KOMPETENCE

Pokud pracujeme s daty, tak velkou část těchto dat potřebujeme archivovat/uložit pro další použití. Měli bychom tak mít povědomí o tom, že existují soubory či dokumenty, které se ukládají do složek a adresářů. K tomu, abychom se v takto získaných datech orientovali, nám každé zařízení nabízí výchozí strukturování obsahu, díky kterému jsme schopni později vyhledat, co potřebujeme. Na základě svých dovedností si můžeme vytvářet vlastní hierarchii složek a pracovat se získanými soubory (přejmenovat, kopírovat, vkládat, odstranit atd.). Data ze svého zařízení si sami či s pomocí zálohujeme, abychom měli jistotu, že je později neztratíme.

NEJČASTĚJŠÍ ČINNOSTI

Strukturování složek v počítači nebo v mobilním telefonu

Logické uspořádávání dokumentů a souborů (například obrázek, spustitelný soubor nebo textový dokument) na disku nebo cloudovém úložišti do složek (podadresářů). Cílem je, aby se v nich uživatel vyznal a věděl, kde má svoje dokumenty uložené.

Práce se soubory v adresářích (složkách)

Adresáře (často rovněž označované jako složky) tvoří v úložišti stromovou strukturu. Uživatel ukládá soubory do adresářů, přejmenovává je, kopíruje a vkládá soubory z jednoho adresáře do druhého, maže je a upravuje.

Práce na cloudových úložištích

Tvorba, zpracování či prohlížení obsahu, který je uložen v síti serverů (cloudu). Uživatel pracuje s daty, která jsou fyzicky uložena online, zcela mimo jeho zařízení, pouze prostřednictvím online prohlížeče a připojení k internetu.

Práce se sdílenými dokumenty

Tvorba a úpravy jednoho dokumentu více uživateli. K dokumentu může mít v daný okamžik přístup více uživatelů současně. Zároveň mohou vkládat komentáře, připomínky, návrhy ke změně nebo upravovat vlastní text. Dokumenty jsou umístěny ve sdílených složkách. Ke sdíleným dokumentům patří například online kalendáře, kalendáře pro různé cílové skupiny (rodina, přátelé, volnočasové skupiny, pracovní skupiny, ...), pozvánky ke společným aktivitám či k práci na sdíleném dokumentu (text, tabulka, ...).

Zálohování dat

Kopírování dat na jiné místo nacházející se mimo počítač nebo mobilní telefon. Tímto místem může být jiný pevný nebo externí disk či cloudové úložiště. Zálohování dat je služba, která umožňuje ukládat data uživatele na internet nebo jinou síť do úložného prostoru, ze kterého je možné v případě potřeby data znovu obnovit.

Data je potřeba pravidelně zálohovat mimo zařízení a záloha by měla být uložena fyzicky někde jinde, než je uloženo zálohované zařízení, aby nedošlo ke ztrátě zařízení i zálohy najednou (např. při krádeži, požáru, zničení disku).

Organizování a popis dat

Soubor je základní množina dat, která k sobě patří a která jsou uložena na jednom místě v úložišti vlastního digitálního zařízení, nebo na externích serverech (např. v cloudu). Soubory jsou rozlišeny jmény a organizovány do adresářů (složek) podle potřeby uživatele či správce systému. Každý soubor má příponu, která charakterizuje typ souboru (.txt, .jpg, .doc a další) a umožňuje tak otevření souboru vhodným programem / aplikací. Pomocné informace popisují, jak jsou data uložena (tj. čas uložení, čas poslední změny dat, názvy adresářů, autor / vlastník souboru atd.).

ÚROVNĚ KOMPETENCE

1

Ví, co je to soubor a co je složka / adresář. Chápe, že složka obsahuje soubory nebo podsložky / podadresáře. Ví, že lze strukturovat složky v počítači nebo mobilním telefonu. Pracuje se základní strukturou složek a souborů. Sám nebo s pomocí ukládá soubory do složek a dokáže s nimi pracovat (přejmenovat, kopírovat a vkládat, vymazat, upravovat). S dopomocí dokáže zálohovat data ze svého zařízení.

2

Umí vytvořit složku, adresář a strukturu prostředí. Data, informace a obsah strukturuje tak, aby je bylo možné v digitálním prostředí efektivně uchovávat a vyhledávat. Sám dokáže zálohovat data. Pravidelně zálohuje a zálohu má uloženou na jiném místě než původní obsah.

3

Organizuje a popisuje data. Takto vytvořené kolekce dat dokáže sdílet vhodným způsobem s rodinou či kolegy. Umí pracovat s daty v cloudu. Zálohování dat provádí automaticky pomocí předem nastavených úloh.

DIGITÁLNÍ TECHNOLOGIE

POČÍTAČ

NOTEBOOK

TABLET

MOBILNÍ TELEFON

EXTERNÍ DISK

CLOUDOVÉ ÚLOŽIŠTĚ

PROGRAMY A ZDROJE

Nástroje pro správu

Souborové manažery • Total Commander, Průzkumník Windows, Altap Salamander

Zálohování • Acronis Backup, Veeam Backup nebo sdílení na OneDrive, Google Drive

Data uložená v zařízeních jsou ukládána do souborů a uspořádána do složek. Pro jejich snadnější správu se používají souborové manažery a pro zálohování zase speciální zálohovací aplikace.

Nástroje pro přenos a sdílení • Capsa, Disk Google, Dropbox, OneDrive, Úschovna

Při spolupráci mezi uživateli je nutné data sdílet a přenášet mezi zařízeními a uživateli. Pro tento účel se nejčastěji využívají online služby pro sdílení. Většina těchto služeb nabízí část kapacity pro využití zdarma.